

матеріального забезпечення громадян на випадок старості, інвалідності, хвороби, в разі втрати годувальника та в інших установлених законодавством випадках.

Таким чином, соціальна функція держави передбачає забезпечення на державному рівні соціальних благ і послуг населенню, а також обов'язковість соціального захисту і соціального забезпечення найбільш уразливих верств населення, визначення рівня соціальних стандартів та соціальних гарантій; проведення соціальної політики в державі з метою сприяння зайнятості населення, підвищення його добробуту, рівність доступу кожного громадянина до інтелектуального і духовного розвитку та збереження здоров'я.

Література:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 01.04.2020).

2. Сидор І.П. Бюджетне забезпечення соціальної функції держави. *Світ фінансів*. 2013. № 3. С. 19 – 29.

3. Галаганов В.П. Право соціального забезпечення. Учебник. М.: Изд. Центр «Академия», 2014 р. 416 с.

4. Зубенко В.В., Самчинська І.В., Рудик А.Ю. Бюджетний моніторинг. ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи ЗМФІ-П) впровадження», USAID. 2015. 72 с.

5. Калашников С.В. Теоретичні аспекти формування соціальної сфери в сучасних економічних умовах. *Ефективна економіка*. 2016. № 1. С. 41 – 47.

Сахань Альона Андріївна

студентка 1 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, ТНЕУ
Науковий керівник – к.е.н., доцент Петрушка О.В.

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСІВ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

Пенсійне забезпечення є визначальним елементом державних соціальних гарантій і важливою умовою сталого розвитку суспільства. Тому доцільно розглядати його як особливий елемент соціальної функції держави і водночас як сукупність методів задоволення матеріальних потреб тих верств населення, які мають право на отримання пенсії відповідно до чинного законодавства.

Пенсійна система за структурою та змістом є комплексом економічних відносин і певних фінансових механізмів, за допомогою яких здійснюється формування та використання пенсійних фондів і створюються необхідні умови для пенсійного забезпечення відповідних категорій населення. На пенсійне забезпечення безпосередньо впливає державна пенсійна політика, напрями, форми і зміст якої залежать від рівня суспільного розвитку, мотивації уряду, активності громадян, ідеології керівних партій та опозиції, а також співвідношення соціальних інтересів. Пенсійна система в трансформаційний період повинна бути динамічною та адекватною до змін інституціонального середовища, а також базуватися на гармонійній співпраці соціальних партнерів – держави, фізичних осіб, суб'єктів господарювання, створювати ефективний механізм для фінансового забезпечення окремих верств населення [1, с. 175].

Формування державної пенсійної системи відбувається у результаті суспільної угоди з метою реалізації ефективної соціальної політики держави у сфері пенсійного забезпечення громадян, особливості якої визначені впливом економічних, політичних, соціальних чинників, а також культурних поглядів і звичаїв суспільства, національного менталітету.

З 1 січня 2004 р. було розпочато впровадження пенсійної реформи згідно Законів України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 9 липня 2003 р. № 1058-IV та «Про недержавне пенсійне забезпечення» № 1057-IV, зміст якої полягає у запровадженні трирівневої пенсійної системи. Однак фактичне впровадження пенсійної реформи за запропонованим механізмом гальмується насамперед внаслідок сталої недовіри суспільства до недержавних фондів фінансових ресурсів. Тому основне навантаження щодо фінансового забезпечення пенсійних виплат несе Пенсійний фонд України [2].

Поступове збільшення демоекономічного тиску на систему державного пенсійного забезпечення також ускладнює ситуацію (за співвідношенням кількості осіб пенсійного й працездатного віку, а також чисельності пенсіонерів та платників страхових внесків до ПФУ). Якщо у 2015 р. населення працездатного віку переважало населення пенсійного віку в 2,24 рази, то наприкінці 2020 р. цей показник очікується вже на рівні 2,03, а у 2040 р. – 1,36. У довгостроковій перспективі така тенденція суттєво знизить фінансові можливості солідарної системи пенсійного забезпечення [3, с. 136 – 137].

Одними з основних чинників неефективного впровадження пенсійної реформи в Україні є вразливість солідарної пенсійної системи до політичних ризиків, постійне погіршення демографічної ситуації через нестримний процес старіння нації, нестабільність законодавчої бази, невпинна міграція кваліфікованої робочої сили, відсутність заохочувального впливу солідарної системи на флуктуації на ринку праці. До того ж співвідношення чисельності осіб, які отримують пенсії, та працездатного населення наближається до критичної межі.

Для того, щоб оптимізувати формування ресурсів Пенсійного фонду України й збалансувати його бюджет, на нашу думку, доцільно вжити наступні заходи:

- підвищити рівень оплати праці насамперед внаслідок її легалізації;
- посилити заходи щодо розширення легальної зайнятості населення;
- забезпечити раціональне співвідношення в розмірах оплати праці працівників бюджетної і небюджетної сфер;
- збільшити ефективність моніторингу Пенсійного фонду України (ПФУ) адекватності стану сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (ЄСВ) фактичному розміру виплаченої заробітної плати;
- сприяти погашенню заборгованості із виплати заробітної плати, яка є причиною зниження обсягів сплати єдиного соціального внеску [3, с. 138].

Проблема оптимізації мобілізації ресурсів Пенсійного фонду України полягає насамперед у вдосконаленні формування його власних доходів, основну частку яких складає єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Тому важливим

напрямом подальших досліджень вважаємо визначення оптимального рівня ЄСВ та особливостей його перерозподілу між працівником та роботодавцем з метою забезпечення необхідного обсягу фінансових ресурсів ПФУ та зниження навантаження на державний бюджет України.

Література:

1. Мальований М. Теоретичні основи фінансового забезпечення соціального захисту. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2012. № 5/1 (132).174–185с.

2. Звіти про роботу Пенсійного фонду України за 2011–2019 рр. URL: <http://pfu.gov.ua/pfu/control/uk/index> (дата звернення: 29.03.2020).

3. Петрушка О. Шляхи удосконалення практики мобілізації доходів Пенсійного фонду України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2016. С. 136–139.

Табака Соломія Андріївна

студентка 1 курсу ОС «магістр» факультету фінансів та обліку, ТНЕУ

Карпишин Наталія Іванівна

к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія ТНЕУ

ІРРАЦІОНАЛЬНІ ФІНАНСОВІ РІШЕННЯ ГРОМАДЯН: НАСЛІДКИ І ШЛЯХИ УНИКНЕННЯ

Під впливом різних поведінкових чинників люди приймають ірраціональні фінансові рішення, навіть не здогадуючись про можливі їхні негативні наслідки. Люди не завжди правильно вміють відтворювати інформацію та оцінювати точність своїх знань і вмінь. Вони можуть реагувати на форму подачі інформації, переоцінювати її важливість, але не володіють належним самоконтролем для здійснення необхідних дій.

В результаті своїх численних експериментальних досліджень науковці дійшли висновку, що нераціональна поведінка, яку економісти вважали девіантною і випадковою, насправді значно більше розповсюджена, особливо, коли йдеться про прийняття рішень в умовах невизначеності та нестабільності. Коли невизначеність стає домінуючим станом суспільства, а звичні норми не працюють, індивіди починають